# De Heraut

voor de

# Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Dit blad wordt geregeld des *Vrijdags* aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseeren aan de **REDACTIE**. Abonnementen en Advertentiën aan de **ADMINISTRATIE. Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam.**
Inzendingen, die later dan *Donderdag* 's namiddags te 12 uur worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

**Zondag 10 September 1916. N°. 2016.**

**Abonnementsprijs:** *franco* aan huis, per drie maanden *f* **1.20**, voor België per jaar *f* **5.30** bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned.-Indië per jaar *f* **6** bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers *f* —.**10**. Abonnementen worden aangenomen door het Bureel te Amsterdam, Boekhandelaren, Postdirecteuren enz.
**Advertentiën:** van **1** tot **8** regels *f* **1.20**, voor elken regel meer *f* —.**20**. Aanvragen en vermelding van liefdegaven *f* —.**12** per regel.


## „Een vriend van God".

> En de Schrift is vervuld geworden, die daar zegt: En Abraham geloofde God, en het is hem tot rechtvaardigheid gerekend, en hij is *een vriend van God* genaamd geweest.
> Jacobus II : 23

In 't hart van Azie, waar God den mensch schiep, en straks in Noach en de Aartsvaders de vollere openbaring van zijn genade gaf, is het menschelijk gemoedsbestaan nu nog zooveel rijker dan in ons hoog *verstandelijk* Europa.

Wie zou onder ons ook maar op de gedachte komen, om te voelen en in zijn leven te toonen, dat hij een »*vriend van God*« was. Een kind Gods, o ja. Een door God begenadigde, o gewisselijk. Maar voor God als *vriend* op te treden, 't ligt zoo buiten onze opvatting.

In het leven der aartsvaders daarentegen, stond dit besef, om »vriend van God« te zijn, sterk op den voorgrond.

Men nam waar, men wist, men doorzag, hoe er onder de kinderen der menschen een sterke strooming was, die tegen God inging, die vijandig tegenover God stond, en die op alle manier aan de eere Gods te kort deed. En nu kwam juist hierdoor in het vrome hart als van zelf de drang en de aandrift op, om die belagers van Gods eere tegen te staan, het telkens weer voor God tegen hen op te nemen, en zich en in zijn persoonlijk leven, èn in zijn gezin, èn in zaken van land en volk, als een »vriend van God« te gedragen, als iemand die steeds *voor* God en *tegen* zijn vijanden partij koos, ten einde zich aldus in heel zijn levensbestaan te betoonen als iemand, die zich vóór alle dingen aansloot bij de *parti du Dieu vivant*, d.w.z. bij de heirscharen des levenden Gods.

Het Aziatische hardersleven gaf bij het omdolen daarvan het exempel. Nu nog is het leven onder de woestijnbewoners bijna altoos in twee groepen gedeeld, en een ieder die met zijn tent optrekt, weet bij welke dier twee groepen hij als *vriend* hoort en gerekend wordt. Zóó gerekend, dat hij, gelijk Rom. V : 7 't betuigt, »mogelijk zelfs voor wie *zijn vriend* is, zal sterven«.

En zoo nu brengt de Schrift 't ook op onze verhouding tot onzen God over.

Fel gaat in de wereld nog steeds de strijd tegen God door. En daarom nemen Gods kinderen het in dien fellen strijd, met hart en ziel, voor hun God op.

God is hun vriend, en daarom is 't hun roem en eere, als een »*vriend van God*« bekend te staan, en als vriend van God voor Hem in de bres, als 't moet, te sterven.

---

Nu is het merk van een diepgaand vriendzijn, dat wat des vriends is vooropga, en dat onze eigen belangen eerst daarna komen. Daar nu een *vriend van God* te-zijn van zelf op 't allerdiepst gaat, ligt hierin, dat de zake Gods, de glorie onzes Gods, er in ons leven niet zoo bij moet komen, maar heel ons bestaan van ons leven beheerschen moet.

Helaas, maar al te velen vatten dit niet. O, gewisselijk, ook zij komen voor de eere Gods op, maar als voor iets dat eerst in de tweede plaats aan de orde komt. God moet *hun* genadig zijn, *hun* moet de Zoen ten goede komen, *zij* moeten door Gods trouwe Vaderzorge verkwikt worden, en dan, zeer zeker, zullen ook zij voor hun God nederknielen en Hem dankend aanbidden.

Maar zie nu aan het *Onze Vader* hoe feil hun zielsneiging gaat.

Hadden zij een »Onze Vader« moeten opstellen, dan zou 't geweest zijn een bidden om gezondheid, om een drogen van hun tranen, om een verzekering en verbetering van hun levenslot, om vergeving van hun zonden, en om hun eeuwige behoudenis, en dan aan 't slot zeer zeker ook een bede erbij voor Gods eere en voor de uitbreiding van zijn Koninkrijk.

Maar zie nu zelf, hoe heel anders het *Onze Vader* is, dat ons de Christus op de lippen heeft gelegd. In dat *Onze Vader* gaat niet ons lot, maar de eere Gods voorop. Drie beden volgen op elkaar, voor Gods Naam, voor Gods Koninkrijk, en voor het volbrengen van Gods wil. En eerst daarna komt er één bede voor ons eigen levenslot, en dat nog wel één bede voor dien éénen dag, en dan nog alleen om *'t brood*, dat we op dien éénen dag behoeven zullen. „Ons dagelijksch brood geef ons heden!"

En dan komen er niet anders meer dan twee beden voor onzen *geestelijken* nood: Vergeef ons onze schulden, en Verlos ons van den Booze!, wat toch op niet anders doelt dan op de heerschappij in ons hart van onzen driemaal heiligen *Vriend* daarboven.

---

Als Vriend van God op te treden is iets, waarmee de zondaar niet beginnen kan, doch waartoe 't geloof in den Zoen van het Kruis van Christus hem toch, na de eerste doorbreking van zijn geloof, brengen moet.

In maar al te veler hart heerscht, ook als ze dankend bij het Kruis nederknielen, helaas nog al te veel het oude egoïsme. Het blijft hun maar al te veel *om hen zelf* te doen. Dat hun vergeving toekome, dat hen genade verrijke en dat ze straks een eeuwig heerlijk lot tegemoet mogen gaan.

Bij maar al te velen komt 't zelfs zóóver niet, en gaat 't nog voor o zulk een groot deel nog niet eens om hun *eeuwig* lot, maar veeleer nog om *aardsch* geluk en voorspoed.

Doch neem nu aan, dat ze allengs hooger standpunt innamen, om dan toch vóór alle dingen te bidden om hun zoen en eeuwige behoudenis, ook dan toch staat nog altoos het egoïsme zoo veelszins op den voorgrond, en is het hun te doen niet in de eerste plaats, om God tot Zijn eere te doen komen, al gingen ze zelf ook voor eeuwig verloren, doch veel meer om persoonlijk gered te worden; iets waartoe God hun dan zijn genadige hulpe moge verleenen.

Van zelf echter is ook dit het standpunt niet, waarop Gods Woord wil dat we staan zullen.

We moeten in den bangen strijd van de wereld tegen onzen God, in de allereerste plaats ons als *„vrienden van God"* tegenover die vijandige wereld gedragen. Ons eigen ik, zelfs ons eeuwig lot, mag eerst in de tweede plaats komen.

Niet eigen geluk in deze wereld en eeuwig heil eens in den hemel moeten we allereerst bedoelen, en dan onze God er met zijn glorie zoo bijkomend.

Neen, een kind van God, dat niet bleef staan, waar hij bij zijn bekeering uitkwam, maar doorging in heiliging, die gaat van zelf almeer het Onze Vader in zoo heel anderen geest dan vroeger bidden.

God *zijn vriend*, en daarom voor God zijn eerste drie beden, en dan slechts eene bede voor zijn aardsch bestaan, en wel niet anders dan voor *heden* en voor heden voor zijn *dagelijksch brood!*

Dr. A. K.

## Officieele Berichten.

De Algemeene Vergadering van het Geref. Traktaatgenootschap »Filippus« zal D. V. Donderdag 19 Oct. a.s. gehouden worden te Assen.

---

Door de uitgeversfirma's E. J. Bosch Jbz. te Nijverdal en Oosterbaan & Le Cointre te Goes, is besloten de uitgave van het jaarboekje voor en het handboek ten dienste van de Gereformeerde Kerken in Nederland te beëindigen en deze beide uitgaven te vervangen door één gids voor het Gereformeerd kerkelijk leven onder den titel: jaarboek ten dienste van de Gereformeerde Kerken in Nederland.

Deze gecombineerde uitgave zal bezorgd worden door de firma Oosterbaan & Le Cointre te Goes, terwijl als redacteuren zullen optreden de predikanten G. Doekes en J. C. Ruilmann.

---

*Ver. van Geref. predikanten.* De volgende stellingen zullen door Dr. V. Hepp van Klundert, in zijn lezing ter Predikantenvergaderingen op Dinsdag 19 Sept. a. s. te Utrecht over: »De beteekenis der analogia fidei voor de exegese« verdedigd worden:

1. De analogia fidei biedt een onderwerp van actualiteit niet ontbloot.
2. Niettemin is de huidige theologie over het algemeen van haar beteekenis niet genoeg doordrongen.
3. Voor een niet gering deel dient dit geweten aan de onbekendheid met de vroegere Gereformeerde theologie op dit punt.
4. Ten onrechte ontleent de analogia fidei haar naam aan Romeinen 12 vs. 6 (in onze Statenvertaling vs. 7.)
5. Ook de meeste schriftuurplaatsen, waarin men haar zakelijk meent weer te vinden, kunnen als loca probantia niet dienen.
6. Wel rust zij op schriftuurlijken grondslag.
7. Alleen in de Gereformeerde theologie kwam zij tot ontwikkeling.
8. De interpretatio secundum analogiam fidei verklaart de onderscheiden schriftdeelen naar de grondgedachten van het schriftgeheel, welke door de zorg des Heiligen Geestes haar reflectie vinden in de fides quae creditur.
9. Men onderscheide de analogia fidei van de analogia contextus, de analogia revelationis en de analogia sacrae scripturae.
10. Slechts voor de exegese heeft zij directe practische beteekenis.
11. Zij importeert in de exegese geen vreemd element, maar past geheel in het kader dier wetenschap.
12. Zij vindt haar analogie in de algemeene hermeneutiek.
13. Zij mag niet omgezet in een analogia dogmatis.
14. Mits aanvaard, belooft zij de exegese naar nieuwere opvatting rijker winst.

---

Kort verslag der classe Brielle, gehouden te Middelharnis 30 Aug. 1916.

1. De vergadering wordt op de gebruikelijke wijze geopend.
2. Alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd.
3. In het moderamen nemen zitting: Ds. de Jonge als praeses; Ds. Esselink als scriba; Ds. Dekker als assessor.
4. De notulen worden onveranderd vastgesteld.
5. De stukken, noodig voor het examen voor cand. Gravendijk, worden in orde bevonden.
6. Besloten wordt een deputaat te benoemen voor den evangelisatie-arbeid in N.-Brabant. Benoemd wordt Ds. Mol van Zwartewaal.
7. Verschillende deputaten worden benoemd.
8. Besloten wordt, dat de classe voortaan te Middelharnis zal blijven vergaderen, en dat 't archief daarheen zal worden overgebracht.
9. De rondevraag naar art. 41 geeft een bevredigende uitkomst.
10. De vacaturebeurten worden geregeld.
11. Na de pauze heeft het peremptoir examen plaats van den heer Gravendijk, beroepen predikant te Brielle en Tinde. Met algemeene stemmen wordt deze broeder toegelaten tot den Dienst des Woords en der Sacramenten.
12. Na hem Ps. 134 : 3 te hebben toegezongen, wordt de vergadering met dankzegging gesloten door Ds. Bavinck.

Op last der classe,
C. Dekker.

---

Agenda van de algemeene vergadering der Vereeniging tot Christelijke Verzorging van Krankzinnigen in Nederland, D. V. te houden Woensdag 27 September 1916, des namiddags ten 1 ure in het oosterlokaal, Slotlaan 15 (achter de Geref. Kerk) te Zeist.

1. Opening door den voorzitter. Gebed en lezing van het Woord Gods.
2. Jaarverslag en verslag van de commissie tot het nazien der rekening over 1915.
3. Verkiezing van leden des bestuurs. Aan de beurt van aftreden zijn de heeren G. A. Bosch (Dennenoord), Dr. H. Fraussen (Veldwijk), L. Tulp (Wolfheze) en L. W. de Vries (Dennenoord) die herkiesbaar zijn. Verder moet een lid des Bestuurs worden gekozen in de plaats van den heer Joh. J. van Schuylenburg (Dennenoord), die bedankte.

Aan de corporatiën en afdeelingen wordt verzocht, namen van candidaten voor deze verkiezing in te zenden aan het centraal kantoor, Hollanderstraat te 's-Gravenhage.

4. Verkiezing van een lid van de commissie tot het nazien der rekening over 1916, in de plaats van den heer A. Bouwmeester, die volgens rooster aftreedt.
5. Referaat van Ds. H. C. v. d. Brink te Dieren over: »De geestelijke verzorging in onze stichtingen".
6. Rondvraag.

De vergadering is toegankelijk voor alle leden, begunstigers en belangstellenden.

L. Linderboom, *Voorzitter.*
C. S. van Dobben de Bruyn, *Secretaris.*
Joh. Krap, *Penningmeester.*

Aan deze vergadering gaat vooraf een uur des gebeds, in de kerk der broedergemeente, op Dinsdagavond 26 Sept. ten 8 ure.

---

Kort verslag der vergadering van de Geref. Kerken in de classes Klundert op 23 Aug. 1916.

1. De vergadering wordt met gezang, Schriftlezing en gebeden geopend door den praeses Dr. V. Hepp.
2. In het moderamen hebben voorts zitting: Ds. P. Nomes, scriba en Ds. L. G. Goris, assessor.
3. Alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd door hare primi-afgevaardigden.
4. Collecten en quota worden afgedragen.
5. De notulen der vorige vergadering zijn gelezen, goedgekeurd en geteekend.
6. De vacaturebeurten worden geregeld, nl. 3 voor Drimmelen, 2 voor Klundert en voor deze drie maanden 2 op aanvrage aan de classis 's Bosch toegezegd; die in overleg met die classis zullen worden gegeven.
7. Verschillende rapporten worden uitgebracht.
8. De stukken betreffende de losmaking van Dr. V. Hepp, die naar Watergraafsmeer vertrekt, worden in orde bevonden en de losmaking, onder dank voor ZEw. arbeid in onze classis, verleend.
9. Voor de zendingsontvangsten uit Brabant wordt verantwoording in *De Bode* gevraagd.
10. Wegens het vertrek van Dr. Hepp worden benoemd: tot primus-zendingsdeputaat: Ds. W. F. v. Dam; tot primus-visitator: Ds. J. J. Koopmans; tot deputaat examinar Ds. L. G. Goris. De overige deputaten worden gecontinueerd.
11. De quaestor wordt, op advies der tot controle aangewezen kerk, Fijnaart, gedechargeerd en herbenoemd.
12. Inzake een Zendings- en Evangelisatiedag brengt Ds. Van Dam rapport uit en wordt aangenomen om in September een Zendingsdag te Moerdijk te houden. Deputaten, hiervoor benoemd, zijn: DD. Van Dam, Nomes en Basoski.
13. Onderzoek naar art. 41. Eene kerk krijgt den driemaandelijkschen steun.
14. Bij de Rondvraag geeft de classis op enkele zaken antwoord en toelichting.
15. In de plaats van Dr. Hepp wordt als Synod. deputaat voor 't vraagstuk van de verhouding tusschen Evangelisatiedeputaten en Evangel. kerken benoemd Ds. W. T. van Dam.
16. Art. 43 behoeft niet toegepast te worden.
17. De Assessor richt het woord tot den vertrekkenden Dienaar des Woords en dankt hem namens de vergadering voor zijn arbeid in deze Classis. Dr. Hepp beantwoordt dit woord met hartelijken dank, belofte en heilbede.
18. De e. k. vergadering te Klundert zal Woensdag 8 Nov. worden gehouden D. V. en saamgeroepen door Zevenbergen.
19. Nadat de assessor in dankgebed is voorgegaan, sluit de praeses de vergadering.

Op last der classis,
L. G. Goris,
*h. t. ass.*

# Buitenland.

**Duitschland.** Uit de Broedergemeente. Aan een Duitsch Christelijk blad schrijft de „Reiseprediger" P. Petersen te Flensburg van de Broedergemeente:

„Het andere juk met de ongeloovigen. 2 Cor. 6 : 14. Dat de Broedergemeente zich aangesloten heeft bij de „Conferentie van Duitsche Evangelische arbeidsorganisaties", wordt in de Gemeente zelve diep betreurd, voornamelijk bij de geloovige gemeenteleden. Hij die de nieuwere geestelijke ontwikkeling in de gemeente gevolgd heeft, zal zich over deze toetreding niet verwonderd hebben: het was met het oog op de toestanden haast niet anders te verwachten. Des te meer moet met nadruk gezegd worden, dat de Broedergemeente volgens haar oorspronkelijk wezen niet in deze kring te huis hoort. Zij is van den aanvang af een Geloofsgemeenschap, een Heilandsgemeenschap, eene gemeente geweest. Het lag volstrekt niet in de bedoeling van den stichter der Broedergemeente, graaf von Zinzendorf, met ter zijde stelling van het geloof een ongelijk juk met de ongeloovigen aan te trekken tot bevordering van maatschappelijke doeleinden, die niet op het fundament van het Christendom rusten. De gemeente had van oudsher de groote heerlijke, speciale roeping, den Heiland aan de geheele wereld te verkondigen, en dit nam de geheele belangstelling der gemeente in beslag, en eischte hare geheele ongedeelde kracht«.

Uit het bovenstaande blijkt, dat de zuurdeesem van het modernisme in de Broedergemeente helaas doorwerkt. Deze Broedergemeente mocht zich van het rationalisme van de 18de eeuw vrijhouden, en al telden hare leden slechts eenige duizenden, zij wist een groot en heerlijk zendingswerk te verrichten waarop wij thans nog bewonderend zien. Wij houden er ons van overtuigd, dat wanneer de werking van den modernistischen zuurdeesem zich ook op zendingsgebied laat gelden, dit duidelijk in de uitkomsten die verkregen worden, zal merkbaar zijn.

— En de Christenen van neutrale landen zwijgen daarover?

In het Augustusnummer van het *Alg. Missions zeitschrift*, richt een leider van den Duitschen zendingsarbeid zich tot alle neutrale landen die bij de Edinburgur Zendingsconferentie vertegenwoordigd waren. Hij vindt het onverklaarbaar, dat ook de neutrale Christenen, die deel hadden aan den internationalen Zendingsarbeid, de gevaren welke de oorlog voor de Zendingsvelden medebrecht, zoo licht hebben opgevat. Er was anders aanleiding om over die gevaren na te denken. Slechts een voorbeeld! Het verbreken van de Congo-acte bracht niet alleen den gruwel van den oorlog ook op de Zendingsvelden van Midden-Afrika over, maar ontnam ook alle daar werkende Zendingen haar rechtsgrond. Op de Congo-acte rustte in Midden-Afrika de vrijheid van Zendings- en Schoolarbeid voor alle natiën en confessies. Met het vervallen dier acte was voor elke koloniale mogendheid de mogelijkheid ontstaan, niet alleen de zending van andere natiën uit te sluiten, maar ook het verder bestaan en de stichting van nieuwe posten en scholen van het eigen volk, van willekeurige voorwaarden, wellicht van het goedvinden der aanwezige ambtenaren, te laten afhangen. Lag het niet voor de hand, dat men krachtig had moeten uitspreken dat de publieke opinie in de neutrale landen zich verklaarde voor de vrijheid van het Zendingsbedrijf in Midden-Afrika, zonder daarbij positie te nemen tegen eenige koloniale macht? Had men daarbij ook niet moeten verhoeden, dat bij het sluiten van den vrede aan de Zending hare levensvoorwaarden ontnomen zouden worden?

Om deze dingen hebben zich de Christenen van neutrale landen niet of weinig bekommerd. Hadden zij het te druk met de Duitsche gruwelen in België? Of meenden zij dat dergelijke vertoogen beter uitgesteld konden worden tot na den oorlog? Dan hebben zij niet goed gedacht. Hun zwijgen begint zich al te wreken.

Den Zendingsvrienden in de neutrale landen kwam het toe, daarover te waken en het daarheen te leiden, dat de strijd der volken aan de positie der Zending in het heden en in de toekomst geen schade deed; dat de Zending als iets dat geheel afzonderlijk behoort te staan, erkend bleef; dat de Zending en hare arbeiders zich ver van de politiek en van den oorlog zouden houden: dat de regeeringen, ook wanneer zij op politieke gronden meenden te moeten ingrijpen, zich tot het onvermijdelijke beperkten, en dat in elk geval in de toekomst de wegen voor den arbeid van alle christelijke Zending zonder onderscheid, vrij bleven. Wat hebben o.a. de Christenen in Amerika, wat hebben zij die aan de internationale zendingsgemeenschap deel namen, in dit beslissend moment voor de wereldzending gedaan? Wij hebben zoo goed als niets daarvan gehoord.

Reeds het lot der Duitsche missies in West-Afrika had den neutralen aanleiding moeten geven, hunne stem te verheffen. Meer nog dat wat in Indië geschiedde. Ook daarover hebben de Christenen in neutrale landen tot hiertoe gezwegen. Dit onverantwoordelijk zwijgen heeft de Engelsche regeering aangemoedigd om haar doel, allen Duitschen invloed met wortel en tak uit te roeien, zooveel mogelijk ook in de Duitsche zending te bereiken. Tegen de jaarswisseling 1915 zocht Engeland met alle middelen China tot deelneming aan den oorlog en tot uitdrijving van alle Duitschers, de zendelingen ingesloten, te bewegen. Door het heidensche Japan werd dit verijdeld. Amerika, dat zich juist tot dit zendingsveld getrokken moest gevoelen, heeft ook in dat geval geen mond tegen Engeland open gedaan.

In Zuid-Afrika heeft Engeland tot hiertoe de Duitsche zending ontzien, omdat men het oog had op de Boeren, die van oordeel zijn dat deze zending zich voor het land zeer verdienstelijk maakte. Maar nu wordt bericht, dat den Duitsche zendelingen in Transvaal het onderricht en het opzicht in hunne scholen verboden is, terwijl het Seminarie te Botschabelo gesloten werd. Andere maatregelen tegen de Duitsche zending kunnen nog niet openlijk genoemd worden. Zij nemen echter den laatsten twijfel weg, dat inderdaad de huidige Engelsche zendingspolitiek is: de Duitsche zending, zoover haar invloed reikt, radicaal op zijde te schuiven.

En daarover zwijgen de Christenen uit de neutrale landen geheel.

Daaruit zal volgen, dat de machten die met Engeland strijden, hetzelfde gaan doen wat Engeland doet. Reeds nu stuiten bemoeiingen ten gunste van den Christelijken arbeid in Turkije op de weervraag, hoe men van een Islamitischen staat vrijheid voor de Christelijke zending verlangen kan, als »het Christelijke Engeland« de Duitsche zending op zijn gebied niet meer dulden wil. Bij de Edinburger Conferentie lag de groote niet-Christelijke wereld toegankelijk voor de geheele Christenheid. Dat hierin verandering gekomen is, komt voor rekening van Engeland en niet minder voor de Christenen uit neutrale landen, die uit menschelijke berekening gezwegen hebben.

Aldus het betoog van Duitsche zijde. Er is volgens ons niet veel tegen in te brengen.

**N.-Amerika.** Uit de Synode der Presbyterianen en der Methodisten.

In de synode der Presbyteriaansche kerk in het Oosten kwam ook de zaak van het vermenigvuldigen der echtscheidingen ter sprake. Als eenig afdoend middel tegen dit euvel werd aanbevolen beter Godsdienstonderwijs, vooral in de Zondagsscholen, te doen geven. Opmerkelijk is het, dat op die kerkelijke samenkomst de catechisatie niet ter sprake kwam; deze schijnt geheel door de Zondagsschool verdrongen te zijn. Op die scholen wordt groot en klein, oud en jong onderwezen.

Op de groote Methodistenconferentie te Saratoga Springs gehouden, werd een voorstel gedaan met betrekking tot het nemen van strengere maatregelen ten opzichte van het hertrouwen van gescheiden echtgenooten. Daarbij werd herinnerd, dat de kerk geen anderen grond voor echtscheiding ooit erkend heeft dan overspel, en te allen tijde het aangaan van een huwelijk heeft verboden, zoolang de echtgenoot van welke men gescheiden is, nog in leven is. Ook hield het voorstel mede in, dat elke predikant, die desondanks zulk een huwelijk sluit, ter verantwoording zal worden geroepen.

Geheelonthouding van wijn en sterkendrank, ook van tabak, werd voor ieder lid der kerk, als niet in overeenstemming met een recht Christelijk leven, noodzakelijk geacht. Eveneens werd veelwijverij en elke andere vorm van ontucht ten sterkste veroordeeld, terwijl verscherping der Staatswetten in deze hoogst noodzakelijk werd geacht.

**Japan.** Streven naar eenheid bij de Boeddhisten in Japan.

Het streven naar eenheid bij de Boeddhisten leidde den 10den December 1915 tot eene vergadering in den bekenden West-Honganji-tempel te Kioto (Japan).

Daar waren 64 afgevaardigden, vertegenwoordigers van 56 Boeddhistische sekten, aanwezig. Wat de aanleiding tot deze vereeniging was, wordt het best gekend uit de genomen besluiten. Een daarvan vormt een protest tegen de onvriendelijke houding der overheden jegens het Boeddhisme. Een met algemeene stemming aangenomen motie van wantrouwen tegen den gouverneur van Kioto doet de oorzaak dezer ontevredenheid op de overheden kennen. De Boedhisten zijn van oordeel, bij den optocht door de stad, ter gelegenheid van het kroningsfeest, niet eerbiedig genoeg behandeld te zijn. Overigens is het duidelijk, dat wat er bij het kroningsfeest gebeurde, voor eenige verder ziende leiders der Boeddhisten vóór alles eene gewenschte gelegenheid geweest is, om de verschillende sekten, die zich anders weinig om elkaar bekommeren, tot gemeenschappelijk handelen te vereenigen. Het respect, waarmee, bij den bekenden evangelisatie-veldtocht, de Christelijke sprekers schier overal door de overheden ontvangen zijn, en de goede uitslag van den veldtocht, op zichzelf beschouwd, hebben de Boeddhisten niet weinig geërgerd; en als de Chris-

tenen juist door de genoemde gemeenschappelijke toebereidselen de opmerkzaamheid van het geheele volk tot zich getrokken hebben, kunnen de Boeddhisten van hun gemeenschappelijk optreden leeren. Bestrijding des Christendoms met de methoden der Christenen, dat zal wel de eigenlijke bedoeling van den Boeddhistischen maatregel zijn.

Hoezeer zich de behoefte naar vermeerderde Boeddhistische propaganda doet gevoelen, bewijst de eerste resolutie: „De verschillende Boeddhistische sekten moeten zich vereenigen, om daardoor den godsdienst nieuw leven te geven en krachtiger dan tot nu toe uit te breiden, opdat het welzijn van het keizerlijke huis des te beter bevorderd worde". Om gemeenschappelijke actie te vergemakkelijken, moeten de verschillende sekten hunne statuten herzien, opdat zich de Boeddhisten bewust worden, in welke punten zij met elkaar overeenstemmen. Men wil de leer, de geschiedenis en den tegenwoordigen toestand dezer sekten onderzoeken. Ook op het uitvaardigen van nieuwe godsdienstwetten wil men aanwerken.

Wat deze nieuwe wetten brengen moeten, is ons nog niet duidelijk geworden. Daarentegen is zeker, dat in tegenstelling met de samensmeltingspogingen van verscheidene ontwikkelde Boeddhisten, voor wie Christendom en Boeddhisme bijna gelijkwaardig zijn, tegenwoordig vele Boeddhisten denken als die Japanner, welke kort geleden geschreven heeft: »De tegenstelling tusschen het Christendom en het Boeddhisme is zoo groot, als die tusschen sneeuw en een kool vuurs. Er kan geen harmonie bestaan tusschen de Christelijke leer en het keizerlijke huis«. De man voert dan als bewijs aan, dat de geschiedenissen des O. T. het geloof aan den hemelschen oorsprong der Japanners onmogelijk maken. De Christenen, zegt hij, krenken de nationale wetten, en verscholen als een muis, dringen zij overal in, terwijl zij den arme met geld omkoopen, en zoo den grond leggen voor hun arbeid om te werven. Het Boeddhisme daarentegen heeft, van den beginne aan, sinds het den Japanschen grond betreden heeft, met het keizerlijk huis in verbinding gestaan en wettig het erkend.

Het bovenstaande ontleenden wij aan *de (Amerikaansche) Wachter*. Men leide er niet uit af, dat de Japansche regeering de Chr. zending zoo buitengewoon goedgunstig is. Het optreden van den Japanschen Gouverneur van Korea tegen de zending leert dit anders.

## Gemengd Nieuws.

*Olie in het vuur.* In de Deensche bladen deed in den laatsten tijd een brief de ronde, welke van een stervenden Duitschen soldaat uit Noord-Sleeswijk heette afkomstig te zijn. Daarin wordt geschilderd, hoe hij op bevel van een officier in een huis moest dringen om het geheele gezin, ouders, kind en grootvader, te dooden. De Deensche Minister van Justitie liet de zaak onderzoeken. Toen kwam aan het licht, dat deze zoogenaamde brief zijn oorsprong vind in het Paaschnummer van het blad *Kristeligt Dagblad*, waarin eene vertelling voorkomt onder het opschrift »Het zwaarste«. In dit verhaal, in den vorm van eene novelle gegoten, worden eenige Duitsche soldaten uit Noord-Sleeswijk sprekende ingevoerd, die elkander vertellen wat voor ieder hunner het zwaarste gedurende den oorlog geweest was. Het werd door het onderzoek van den minister vastgesteld, dat de schrijver van het verhaal de predikant Madsen uit Freuensböge bij Odense is, een opwekkingsprediker en schrijver van dichterlijke stukken in Denemarken. Deze verklaarde in een verhoor, door de politie hem afgenomen, dat het geheele verhaal van het begin tot het einde verdicht was. Ofschoon de vorm van de vertelling, gelijk zij in het *Christelijk Dagblad* gedrukt werd, het voor den lezer duidelijk maakte, dat zij verdicht was, werd zij desniettemin door onderscheidene bladen in een vorm overgenomen, die bij de lezers den indruk moest geven, dat het geschilderde voorval werkelijk aldus had plaats gehad. Dat Madsen, die zoo verdicht'e, geen pro-Duitscher is, kan men wel vermoeden. Het schrijven van een dergelijk verhaal in deze dagen, is olie werpen in het vuur; dit had de predikant van Freuensböge moeten bedenken.

*Een vredespetitie.* Eene petitie, een ton wegende, waarop twee millioen handteekeningen, werd dezer dagen aan den eersten minister van Engeland in het Lagerhuis aangeboden. In een memorie van het »Central Campaign Comittee," aan de handteekeningen voorafgaande, wordt er bij het Gouvernement op aangedrongen, dat het den verkoop van alcoholische dranken gedurende den oorlog en zes maanden later zal verbieden. De handteekeningen werden in zes weken verzameld; de meeste zijn afkomstig van werklieden. Het geheele stuk heeft een lengte van elf mijlen.

WINCKEL.

## Voor Kinderen.

### OM EEN PENNING.

IX.

DE VAL.

Er is een oud en ernstig rijmpje, dat zegt:

Tusschen mond en beker
Is nog veel onzeker.

Of burgemeester De Regt dat versje kende is niet zeker. Wel dat hij menigmaal in de zaal van het raadhuis, waar het dorpsbestuur vergaderde, boven den schoorsteen een ander vers had kunnen lezen van dezen inhoud:

Gij die naar eenig doelwit tracht,
Neem deze regel wel in acht:

Bedenkt dat al hier ongewis
En, schijnt het na, onzeker is.
Mistrouw de krachten van den man
Die niet schoon hij het wil 't ook kan,
En heeft hij ook het wit in 't oog,
Zoo menig dien de hoop bedroog,
Te vast bouw op uw reekning niet
Die al te vaak den mensch ontschiet.

Maar op het oogenblik dacht onze burgemeester aan dicht noch ondicht. Hij zag alleen Frits; die hijgend en kuchend tegen den slagboom leunde en schijnbaar geheel uitgeput was.

Hij zit in de val, dacht de burgemeester. 'k Heb zoo menigeen die vlug was, in mijn leven al ingehaald. Nu is die onbeschaamde deugniet aan de beurt. Bedaard aan nu maar.

En zonder zich nu eenigszins te haasten stapte Wouter de Regt kalm over de spoorlijn op Frits toe. 't Was duidelijk, dat hij alles vergat en zelfs geen begrip had van wat de neergelaten slagboom hem toch duidelijk toonde. Elk oogenblik kon de trein hier wezen. Reeds hoorde men het fluiten van den locomotief. Maar de burgemeester ziet op dat oogenblik alleen Frits die een onbeschaamd, sarrend gezicht zet; hij is doof voor alle geluid behalve voor het vroolijk deuntje, dat de jonge landlooper neuriet. Bijna heeft hij Frits bereikt...

Daar flikkert en glinstert iets tusschen de ijzeren spoorlijnen. 't Was den burgemeester niet ontgaan. Trouwens hij was 't gewoon nederwaarts te zien en wat bruikbaar was van den grond op te nemen. Wat daar nu lag moest een goudstuk zijn. Zeker had deze of gene het uit den wagen laten vallen. 't Ging toch niet aan zoo'n schat te laten liggen. Die kon nog meegenomen.

Haastig bukte zich de burgemeester en greep het begeerlijk stuk, dat hij straks wel als buitenkansje zou kunnen boeken.

»Dat is het laatste wat ge opraapt."

Die stem kwam van Frits, die spottend had toegezien. Meteen deed de jonge man een geweldigen sprong over het hek en stelde zich zoo in veiligheid.

En de burgemeester?

Hij wilde ook nog zijn vondst in veiligheid brengen toen hij zag hoe Frits hem ontsnapte. Tegelijk echter werd hem het gevaar duidelijk. Ratelend, grommend en sissend kwam het nader als een booze geest, die den roekelooze bedreigde. 't Was den burgemeester als verzengde hem een heete adem, als rees een zwart monster voor hem op. Dat is de locomotief, dat is de dood! Die gedachte schoot hem eensklaps door het hoofd. Hij beeft, 't is of zijn zinnen hem begeven. Hij strekt de armen uit en stort als levenloos neer.

Had het zwarte monster, de locomotief, hem gedood?

Te verwonderen zou het niet geweest zijn. Maar de Heere God, die over Wouter De Regt nog gedachten des vredes had, verhoedde het. De sterke man was toch tegen vrees en ontroering niet bestand gebleken. Doch God beschikte het zoo, dat de machinist van den naderenden trein nog juist bij tijds het zwarte punt voor hem op den spoorlijn ontdekte. Gelukkig was de trein, die pas het station had verlaten, nog niet in volle vaart. En zoo slaagde men er in, schoon niet zonder moeite, den lokomotief tot stilstand te brengen vlak bij de plek waar de ongelukkige was neergevallen.

Voldoende hulp was spoedig aanwezig. Een geneesheer werd in der haast gehaald, die aanstonds verklaarde dat de burgemeester door een beroerte was getroffen. Geen wonder zeker als we bedenken welk een schrik na de opwinding gevolgd was. Bewusteloos werd Wouter De Regt naar zijn woning gebracht. Zijn verstijfde vingers hielden nog krampachtig het stukje metaal omklemd, de penning die hem reeds een oorzaak van onheil was geworden en die ook middelijkerwijs aanleiding tot nog wat anders wezen zou.

Dood kalm had Frits dat alles aangezien. Nu echter achtte hij het zaak zich uit de voeten te maken, eer hij wellicht geroepen werd om te getuigen hoe de zaak zich had toegedragen. Dat kon hem in allerlei moeilijkheid brengen. Juist wilde hij zich daarom verwijderen, toen een forsche hand op zijn schouder werd gelegd, en iemand tot hem zei:

»Wees zoo goed even op het raadhuis te komen, om als ooggetuige te vertellen wat er met onzen burgemeester is gebeurd.«

Frits kende die stem en opziende den apteker ook. Het was de veldwachter dien hij liefst zoo min mogelijk ontmoette. Doch hij hield zich onverschillig.

»Ik heb niets op het raadhuis te doen«, zei hij norsch. »Ik heb niet meer gezien dan een ander«.

Meteen wilde hij zich losrukken en verwijderen. Doch de politieman wilde dit om meer dan een reden niet gedoogen. En nu ontstond tusschen de beide mannen een worsteling, die lang had kunnen duren, zoo de veldwachter niet een kameraad uit de stad vlak bij zich had bespeurd. De man was op het bericht van een spoorwegongeluk zoo snel mogelijk op een boerenwagen naar de plek gereden.

Zoodra hij het gevecht zag en den veldwachter die hem wenkte, haastte hij zich tot diens hulp. En zoo was Frits weldra vermeesterd, gelijk jaren geleden zijn vader overkomen was.

BRIEFWISSELING.

Aan hen die vragen inzenden wordt nog eens beleefd herinnerd:

1. Dat vragen die ongeteekend zijn, onbeantwoord worden ter zijde gelegd.

2. Dat noodig is er bij te vermelden dat het gezondene is voor *De Heraut*, wijl anders zeer licht verwarring ontstaat met andere bladen, die ook een vragenbus hebben.

3. Dat al zijn wij ruim van opvatting, de vragen toch altijd min of meer moeten behooren in den kring van lezers hierboven aangeduid. Zijn ingekomen vragen daarvoor niet geschikt, dan worden zij gezonden waar zij behooren.

HOOGENBIRK.

## Gereformeerde Gezindheid.

### Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Alphen (Z.-H.), R. E. van Arkel, te Soest. — Heerjansdam, F. Staal, te Colijnsplaat. — Strijen, P. E. van Schaik, te Anna Jacoba-Polder. — Loenen-Vreeland, C. J. de Kruijter, te Oost-Kapelle.

AAN GENOMEN: Hallum, B. van Halsema, te Haastrecht.

BEDANKT: Hendrik-Ido-Ambacht, C. J. de Kruijter, te Oost-Kapelle.

*Zuidlaren.* Het was Zondag 28 Augustus voor de Geref. Kerk. alhier een plechtige ure. Haar eerste herder en leeraar Ds. J. Sybrandy, van Nieuwijl tot haar overgekomen, mocht zich aan de gemeente verbinden, na vooraf tot dezen heiligen dienst te zijn ingeleid door Ds. W. W. Smitt naar aanleiding van Zach. 4:6. Des avonds deed Ds. J. Sybrandy zijn intrede en verbond zich aan de gemeente met een predikatie over 1 Cor. 2:2. Aan het einde van deze tweede samenkomst werd de leeraar toegesproken door Ds. J. Hoekstra te Vries; door Ds. Smitt namens den consulent, Ds. van der Veen van Gasselternijveen, en namens de classis Assen; en door ouderling J. Beekman namens den Kerkeraad van Zuidlaren. Beide malen was de kerk dicht bezet.

Moge onze eerste herder en leeraar tot rijken zegen worden gesteld voor de kerk van Zuidlaren en omgeving.

De heer J. R. Goris, theol. cand., brengt ter kennis van Kerkeraden dat zijn adres voor preekverzoeken voortaan is, Zevenbergen (N. Br.)

### Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Montfoort (toez.), P. Zandt, te Edle. — Capelle a/d IJsel (als hulppr. voor de buurt Keeten), Anth. J. W. Grolman, cand. te Utrecht. — Giethoorn, J. J. Ph. Valeton, te Weerselo. — Surhuisterveen, H. T. A. J. Westrik, te De Wilp. — Driel bij Arnhem, G. Grootjans, te Ommeland-erwijk. — Dirksland, W. Zijlstra, te Groot-Ammers. — Bleiswijk, J. Bus, te Enter (Ov.). — Nunen c. a. (N.-Br.), Dr. J. H. Gunning, em. pred. te Haarlem. — De Cocksdorp (Eierland), Th. J. H. Steenbeek, cand. te Weesp. — Monster, J. H. F. Remme, te Oud-Beijerland. — Terwispel, H. N. IJsbrandy, te Pingjum.

AANGENOMEN: Aalst, E. V. J. Japchen, te Waarde (Z.). — Oudenbosch, J. Willemse, te Kruiningen. — Capelle a/d IJsel (als hulppr. voor de buurt Keeten), Anth. J. W. Grolman, te Utrecht. — Ottoland, A. Goverts Jr., te Hellouw.

*Met vriendelijken dank aan zoovele geabonneerden, die ons de verschuldigde abonnementsgelden over het derde kwartaal 1916 reeds toezonden, nemen wij de vrijheid hun, die dit nog niet deden, te verzoeken, zulks alsnog* **uiterlijk den 13en Sept. a.s.** *te doen en hun postwissel te adresseeren aan*

**De Administratie van „De Heraut", Amsterdam.**

*De abonnementsprijs van* De Heraut *is* **f 1.20** *per kwartaal.*

*Na ontvangst van den postwissel wordt den afzender daarvan bericht gezonden.*

DE ADMINISTRATIE.

*Amsterdam, Sept. 1916.*


## Advertentiën.

De Heere nam na korte ongesteldheid van ons onzen Broeder Ouderling

ALBERT BORST,

in den ouderdom van 85 jaar, waarvan hij er 13½ in het ambt heeft gediend. Zijn heengaan was in vollen vrede. De gedachtenis van dezen rechtvaardige zal in zegening blijven.

*De Raad der Gereformeerde Kerk van Hoofddorp (Haarlmeer):*

E. SCHOUTEN, *praeses.*
B. BIESHEUVEL, *scriba.*

*Hoofddorp*, 30 Augustus 1916.

**L. G. WEISZ & Co.,**
Commissionairs in Effecten,
**Westermarkt No. 21**
*AMSTERDAM.*

**Mr. G. H. A. GROSHEIDE Jr.**
Accountant, Lid van het Ned. Inst. v. Acc.
**Singel No. 303, T. 1233 N.**
**AMSTERDAM,**
belast zich met inrichten en controleeren van administraties
en alle andere accountantswerkzaamheden.

Voor den meestb. **te koop: 15 jaarg. van „De HERAUT"**, op één na stevig ing.; en **5 dln. Dictaten Dogmatiek** van Dr. KUYPER, zoo goed als nieuw, in prachtb. Te zamen of afz. Br. G. HOGEWEG, Nieuwerkerk a/d IJ.

**Huisvrouw!**

Trots de geweldige opslag voor f 1.95 een geheele bezending Matten enz. om uw woning gezellig te maken: 1 prima kwal. Chineesche Vloermat, fijne mooie kleuren, voor slaapkamer, keuken enz.; 2 flinke nette Gangmatten; 1 sterke Deurslijkmat (80 × 50 c.M.); 1 gekleurde zachte Bedmat. Gratis: 1 fraaie Wandversiering en 1 fijn Tafelmatje. Wie binnen 8 dagen postw. zendt a f 1.95 of remb. bestelt ontv. dit alles en nog extra 1 fraai Stoelkussen, 1 Theewarmer, 1 Kalender, 1 Lampekap., 1 fijne Tafellooper, 2 Boodschapmanden of 1 fijn Tafelkleed. Mattenhuis Prinsengracht 146, Amsterdam.

**Een zenuwstillend**

middel dat u kalmte en rust schenkt en een verkwikkende slaap, dat gejaagdheid en onrust doet ophouden, is een koker

**Mijnhardt's Zenuwtabletten.**

Per koker 60 cent, 3 kokers f 1.70. Verkrijgbaar bij Apothekers en Drogisten. Fabrikant: A. MIJNHARDT, Pharm. Fabriek, Zeist.

**Eisch vooral merk „Mijnhardt".**

Onze „drijvende" Chr. Scholen.
**PRIKKAARTEN**
voor dit doel bij W. KOK, Lusthofstraat 110b, Rotterdam.

**Drukkerij De Standaard**
**Amsterdam**
**Warmoesstraat 96 - Int. Tel. Noord 2315**

Circulaires -:- Programma's
Convocatiën -:- Bestekken
Aandeelen -:- Prospecti
Dissertatiën
en alle andere Drukwerken

Uitvoering vlug en net - - Prijsberekening billijk

Verschenen in de Serie
**Voor Onderwijs en Opvoeding**
Uitgaven van het Gereformeerd Schoolverband:
No. II

**De behandeling van de Kerkgeschiedenis in onze Scholen**

DOOR Ds. J. H. LANDWEHR, te Rotterdam.
Prijs f 0.35. Bij 5 ex. à f 0.30.
*AMSTERDAM.* *DRUKKERIJ DE STANDAARD.*

**De Groninger**
**Brandwaarborg-Maatschappij.**
HOOFDKANTOOR
GRONINGEN, O. Boteringestraat 72.

**Speciale afdeeling voor H.H. Predikanten en Onderwijzers, alsmede voor Kerken en Scholen.**

**Koninklijke Hollandsche Lloyd.**

*Eerstvolgende afvaarten naar:*

**Pernambuco, Bahia, Rio de Janeiro, Santos, Montevideo en Buenos-Aires.**

| Vertrek van: | Amsterdam | Falmouth | Coruna | Vigo | Lissabon |
|---|---|---|---|---|---|
| S.S. HOLLANDIA | 13 Sept. | 20 Sept. | 22 Sept. | 23 Sept. | 24 Sept. |
| S.S. FRISIA | 11 Oct. | 18 Oct. | 20 Oct. | 21 Oct. | 22 Oct. |
| S.S. ZEELANDIA | 8 Nov. | 15 Nov. | 17 Nov. | 18 Nov. | 19 Nov. |

**Deze Stoomschepen vervoeren passagiers 1e, 2e en 3e klasse.**

**Voor inlichtingen wende men zich tot den Koninklijken Hollandschen Lloyd, Prins Hendrikkade 131 te Amsterdam, Telegram-Adres: Realloyd, of tot de Agenten te Rotterdam: D. BURGER & ZOON; te 's-Gravenhage: CRANS & Co.**

**GOLDSCHMEDING**
**PIANO's - ORGELS.**
KALVERSTRAAT 50 - WARMOESSTRAAT 141.
UTRECHTSCHESTR. 119 - KEIZERSGR. 209-303
AMSTERDAM.


## Evangelisatiearbeid van de Ger. Kerken in Noord-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen in de maand Augustus:

Geref. Kerk Koudum f 2.50; id. Poortugaal f 2; id. Bolsward f 10; id. Zuidhorn f 6; id. Roodeschool f 5; id. Schermerhorn f 1; id. Zonnemaire f 1; id. Loppersum f 5; id. Kapelle Biezelinge f 1.50; id. Hollandscheveld f 2.50; id. Rijswijk (Z.-H.) f 5; id. Bennekom f 5; id. Bildtzijl f 1; id. Hilversum f 15; id. Huizen f 2; id. Helenaveen f 2; id. Opperdoes f 2.50; id. Zwartewaal f 1.50; id. Alblasserdam f 2.50; id. Kamerik f 3; id. Scharnegoutum f 5; id. Barendrecht f 2; id. Giessen-Oud- en Giessen Nieuwkerk f 5; id. Genderinge-Silvolde f 2.50; id. Wildervank f 5; id. Gorinchem f 5; id. Nieuwerkerk (Zeel.) f 2.50; id. Willemstad f 16; id. Zevenbergen f 5.71; id. Winterswijk f 70.59; id. Rouveen f 15; id. Broek op Langendijk f 5; id. Rhoon f 2; id. Oude en Nieuwe Wetering f 5; id. Vleuten f 2.50; id. Katendrecht f 10; id. Gerkesklooster (Fr.) f 5; id. Ottoland (Z.-H.) f 8; id. Hoogvliet f 2; id. Langerak a. d. Lek f 2.50; id. Vianen f 3; id. H.-I. Ambacht f 5; id. Oostburg f 5; id. Antwerpen f 2.50; id. Kralingen f 20; id. Oud Beijerland f 5; id. Wijckel f 5; id. Schraard f 5; id. Emmercompascuum f 5; id. Zwolle f 10; id. Wormer f 2.50; Kerkeraad G. K. Niawier f 5; Ger. Kerk St. Vollehove f 5.52; id. Borsele f 9.66; id. Uithuizermede (ged.) f 7.50; id. St. Pancras f 13.60; id. Hijum (Fr.) f 5.72; id. Breda f 9.60½; id. Dinteloord f 13.39; id. Drimmelen f 8.22½; id. Eijmaart f 13.15; id. Moerdijk f 7.38; id. Klundert f 46.72; extra coll. G. K., Eindhoven f 11.80; id. Dinteloord f 26.82; id. Moerdijk f 6.96; id. Willemstad f 16.42½; gevonden in de coll. G. K., Klundert f 1; id. Delfshaven f 4; id. Hazerswoude f 5; id. Almkerk voor Maastricht f 2.50; Ged. Vredewoldsche Zendingsfeest f 22; Zendingskring G. K., Kampen f 10; id. Maasland f 20; id. Alteveer bij Hoogev. f 5; Jongedver. Wildervanksterdallen f 10; Knapenver., Eindhoven f 13; Jaarl. bijdrage, Nijmegen f 10; J. Baas, Zaandam f 10; P. Spek, Zegwaart f 2.50; Verz. door Jongeh. P. D. te Axel f 5; Buije Naaikrans „Martha", Apeldoorn f 2.

Met **dringende** aanbeveling,

*Namens Deputaten,*
P. NOMES, *te Penn.*
L. J. SCHALEKAMP, *ze Penn*

*Eijmaart,* }
*Klundert,* } Sept. 1916.


**VADER CATS.**

**JACOB CATS, VERZAMELDE DICHTWERKEN, flink boekdeel,** ruim **500** bladz. in keurigen **Prachtband** voor slechts **f 1.50.**

**CATS** is de Volksdichter bij uitnemendheid. Steeds opnieuw komt men onder de bekoring van zijn kernachtige poëzie en gezonde levensopvatting.

**Cats kost nu slechts f 1.50.**

Verkrijgbaar bij **D. BOLLE,** Bazaar van Goedkoope Boeken, Hang No. 98, te **Rotterdam.** Toezending **franco** na ontvangst van postwissel, waarop melden: **Cats Dichtwerken.**

**Het schuim**

van Purolzeep werkt reinigend en ontsmettend, doet pukkels, puistjes, vetwormpjes en huiduitslag verdwijnen en

**bevordert den haargroei.** Purolzeep kost per stuk 60 cent; 3 stuks f 1.70. Verkrijgbaar bij Apoth. en Drogist. Fabrikant: A. MIJNHARDT, Pharm. fabr. Zeist.


## Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

**Voor de Vereeniging:**

**Aan Contributiën:**

door den heer W. H. Sliep te Rinsumageest f 36.50; door den heer A. Reitsma te Oude Leye f 5.

**Aan Collecten** (voor de Theol. faculteit):

van de Gereformeerde Kerk te Buiksloot f 3.61; te Edam f 4.54; te Marken f 9.38; te Monnikendam f 6.14½; te Nieuwendam f 4.42; te Purmerend f 13.07½; te Zunderdorp f 1.50; te Varsseveld f 27.81; te Vroomshoop f 14.10; te Avereest f 9.42; te Oostburg f 14.65; te Rekken en Eibergen f 7.34; te Giessendam f 20; te Giesen Oud- en Nieuwkerk f 26.35; te Gorinchem f 28.25; te Hardingsveld f 3.38; te Langerak f 8.85; te Leerdam f 25.14½; te Lexmond f 18.50; te Meerkerk f 5.90; te Noordeloos f 15.02; te Ottoland f 15.96¼; te Schoonrewoerd f 6.05½; te Vianen f 7.45.

**Aan Schenkingen:**

door den heer W. Graafhuis te Groningen gevonden in de collecte f 1.

**Voor het Studenten Studiefonds:**

a deposito ontvangen: door den heer W. Graafhuis van J. H. L. f 2; door Ds. G. Elshove te Rotterdam f 9.

TH. RUYS Gzn., *Penningmeester.*
*Amsterdam*, Keizersgracht 162.

## *Verkocht:*

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1 à f | 500 | 4 % | Ver. voor Lager Onderwijs op Ger. Grondslag te Amsterdam . . 80 %. |
| 1 „ „ | 100 | 4 % | ditto 81 %. |

## *Aangeboden:*

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1 à f | 100 | 4 % | Sonnevanck. . . . . 83 %. |
| 1 „ „ | 500 | 4½ % | Sch. Sloten en Overtoom 91 %. |
| 1 „ „ | 500 | 4 % | Ger. Scholen te Utrecht 82 %. |
| 1 „ „ | 100 | 4½ % | Ver. tot Verz. van Minderjarigen te Utrecht . . . . 90 %. |
| 1 „ „ | 500 | 4 % | Ger. Kerk te Rotterdam 86 %. |
| 2 „ „ | 100 | 4 % | Ger. Kerk te N.-Helvoet 80 %. |
| 1 „ „ | 100 | 4 % | School H. Ido Ambacht 80 %. |
| 1 „ „ | 100 | 4 % | Ger. School Gouda . . 85 %. |
| 4 „ „ | 25 | 4½ % | School te Westzaan 80 %. |
| 1 „ „ | 100 | 4 % | Geref. Kerk Aalsmeer 85 %. |
| 2 „ „ | 100 | 4 % | Chr. Nat. School Velzen 85 %. |
| 2 „ „ | 100 | 4 % | Kerk. Kas te Huizen . . 85 %. |
| 2 „ „ | 100 | 4½ % | Christ. Kweekschool te Dordrecht . . . . . 90 %. |

Nadere inlichtingen worden verstrekt door

**HELDERTS & Co.**
**AMSTERDAM, Egelantiersgracht 16**